

литературы и искусства". Изучение студентами данного спецкурса осуществляется в тесной взаимосвязи с Государственной библиотекой БССР, библиотекой БГУ и Минской библиотекой № 10. Студенты изучают запросы читателей, проблемы, над которыми работают литературоведы, оказывают помощь библиотеке № 10 в пропаганде произведений белорусских писателей. В соответствии с нуждами библиотек определяются темы курсовых и дипломных работ, задания на лабораторные и практические занятия составляются с учетом запросов читателей. Совершенствованию подготовки специалистов способствует проведение в библиотеках лабораторных и практических занятий, защита курсовых работ, совместные совещания преподавателей кафедр и работников библиотек. Только взаимная заинтересованность факультета и библиотек в более качественном обучении и воспитании кадров может дать желаемые результаты.

М.М.Грынчык, прафесар

РОЛЯ КУРСА ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ У СІСТЭМЕ ПАДРЫТКУКІ РАБОТНІКАУ КУЛЬТУРЫ

У сістэме філалагічнай падрыхтоўкі работнікаў культуры курс гісторыі беларускай літаратуры займае асаблівае месца. Як выяўленне векавога ідэйна-эстэтычнага і грамадскага вопыту, айчынная літаратура з'яўляецца асноўным сродкам духоўнага фармавання чалавека, вырацоўкі яго палітычных і маральных прынцыпаў, творчых пазіцый, духоўнай актыўнасці і прыгожасці. Як вядома, культура у сваім вышэйшым выяўленні, у сваёй маральна-этычнай сутнасці — гэта здольнасць чалавека аддаць свае сілы, свой талент іншым людзям, калектыву, агульнанароднай справе. Менавіта так мы павінны разумець сутнасць духоўнай культуры на сучасным этапе — этапе вялікай перабудовы усіх сфер нашага грамадскага, палітычнага і культурнага жыцця.

Духоўная актыўнасць, высокі прафесіяналізм, своеасаблівы культ чалавечнасці, добрыні і гуманнасці, сапраўдны альтруізм набываюць асаблівае значэнне менавіта цяпер, ва умовах

поўнай рэабілітацыі нацыянальных асноў і традыцый, у першую чаргу ўзнаўлення нашай гістарычнай памяці, аднаўлення нашага этнаграфічна-бытавога укладу, этычных норм і усюго таго сацыяльна-псіхалагічнага комплексу, які складае аснову самабытнасці кожнага народа, адметную рысу яго нацыянальнага характару.

У сувязі з гэтым вывучэнне гісторыі айчынай літаратуры, гісторыі Беларусі, беларускай этнаграфіі і фальклору у аддзеленых вучэбных курсах павінна насіць характар выключна паслядоўны і прадуманы. Яно не можа абмяжовацца толькі агульнаадукацыйнымі, пазнаваўча-інфармацыйнымі заданнямі, а павінна садзейнічаць павышэнню прафесійнай кампетэнцыі будучых працаўнікоў культурна-асветніцкай справы.

Першаўступнае значэнне ў гэтым плане мае прафілізацыя усіх філалагічных курсаў і дысцыплін на аддзеленых патаках, г.зн. максімальнае набліжэнне вучэбных праграм, уоёй вучэбна-выхаваўчай работы да асаблівасцей спецыялізацыі, да работ выдускоўчых кафедр на прафесійнай падрыхтоўцы выдускоўніку. Так, калі курс гісторыі беларускай літаратуры чытаецца для студэнтаў кафедр народнага харавога спецыяльнага, рэжысуры народных тэатраў ці іншых блізкіх да іх спецыяльнасцей, то важнейшым аспектам курса павінна стаць праблема літаратурна-фальклорнага ўзаемадзеяння як тыпалагічнага рыса зраджэння, развіцця і захавання нашай духоўнай культуры, яе надзейнага апора, яе гістарычныя выскі і перспектывы. Важна раскрыць плейнасць гэтых кантактаў на розных гістарычных этапах, асабліва цяпер, на умовах абвоотранай барацьбы нацыянальных культур з рознымі мадэрнісцкімі уплывамі, якія уоёй больш агрэсіўна разгортваюць свой напад на ўсіх жанрах мастацтва. І гэта ў той час, калі за намі багацейшая класіфікацыя спадчыны, не гаворачы ўжо аб народнай опадчыне, сабранай і выдадзенай у апошнія гады ў Беларусі!

Курс гісторыі літаратуры, увесё шматвяковы вопыт барацьбы за нацыянальную самабытнасць духоўнага самавывучэння павіннен узброіць слухача - будучага арганізатара і кіраўніка народнага творчых калектываў - уменнем знайсці правільны шлях і арыенціры ў гэтым складаным гісторыка-культурным працэсе. Неабходна мэтаанакіраваная і неадкладная работа ў дадзеным напрамку, бо калі і далей так пойдучь справы ў дзяржаўным машта-

бе, то наша багацейшая нацыянальная опадчына можа апынуцца на задворках жывога культурнага працэсу.

У аснову курсу гісторыі літаратуры павінен быць пакладзены канцэптуальны падыход, апрабраваны ўсёй нашай класікай, падыход, заснаваны на сінтэзе нацыянальных здобыткаў з лепшымі дасягненнямі савецкай культуры.

Менавіта так разумею праблему нацыянальнага і Інтэрнацыянальнага М.Багдановіч, які яшчэ ў 1916 годзе прадвызначыў магчымы перакос: "Было б горш, чым ядбалютвам, нічога не ўзяць з таго, што остні народаў праз тысячы год сабралі ў скарбніцу светавой культуры. Але заналоць толькі чужое, не развіваючы свайго, - гэта яшчэ горш: гэта знача глуміць народную душу. Да таго ж яны жабракі могуць праз усе жыцці толькі браць. Траба ж і нам, беручы чужое, калі-нікалі даць нешта сваё".

Воў гэта прынцып сінтэзу нацыянальных і Інтэрнацыянальных традыцый з'яўляецца універсальным у працэсе становлення і развіцця не толькі літаратуры, але і ўсіх іншых відаў мастацкай творчасці, асабліва цяпер, ва ўмовах узмацненай Інтэграцыі нацыянальных культур. Порушэнне ці адмаўленне гэтага кардынальнага прынцыпу творчага ўзаемадзеяння выдзіе непасрэжна да незваротных страт, непажаданым аямаліям. Гісторыя літаратуры дае дастаткова падобных з'яў і фактаў, іх неабходна максімальна выкарыстоўваць. І наадварот, творчыя кантакты, раўнапраўныя адносіны блізкіх культур заўсёды пільна уплывалі на ўзбагачэнне нацыянальных культур. Як тут не нагадаць такія шедеўры нашай мастацкай опадчыны, як "Слова аб паходзе Ігара", "Песню пра зубра" М.Гусоўскага, дэкламацыі і пастаралі С.Полацкага ці вяршыні нашага нацыянальнага ліра-эпаіу у пачатку ХХ ст. - паэмы Купала, Коласа, Багдановіча. Тое ж можна сказаць і аб сучасных поспехах нашай літаратуры, яе імклівым выхадзе на міжнародную арэну (Быкаў, Караткевіч, Мележ, Танк і Інш.). Канцэптуальны падыход да праблем гісторыі роднай літаратуры, шырокі гісторыка-літаратурны кантэкст яе вывучэння ўзбагацяць творчы патэнцыял работніка культуры, пашыраць яго эстэтычныя арыентацыі і тым самым істотна актывізуць асабістую ініцыятыву у рэзортванні арганізатарскай і выканаўчай дзейнасці, зборы і апрацоўку народных першаўзораў. На жаль, гэтыя арыенцыры у мно-

гіх наших випускників доводі аморфніа - їх необхідна необхідна на і усебакова паштраць у працесе чытання лекцыйных курсоу, правядзення семінарау, разнастайных форм ВДРС і НДРС.

Усе мы разумеем, як не проста у саглях, часта скарочаных аглядных курсоу даць разуменне мастацкай спецыфікі, тым больш, што школьныя запасы у гэтай сфэры звычайна рэчунны кула. Тым не менш, без гэтага асцясола у музэускім курсе нельга. Тут вельмі важна ўлічваць паралелі і спецыфічныя адрозненні, што ўласцівыя розным відам мастацтва (напрыклад, роля рытму, Інтэнсіўнаці, кампазіцыі у паэзіі літаратурнага і музыкальнага творау ці тая ж ородкі амацынальнага вылучэння у паэзічнай і музыкальнай фразе і Ін.). Вось чаму важна даць ґрунтоўнае разуменне такіх тэарэтычных катэгорыі, як рытмалогія, атрафіка, версатарнаа сістэма і т.д. Незаменимая у гэтых выпадках роля семінара, які і прызначаецца для паглыбленага вывучэння праблемных пытанняу курсу ці яго асобных раздзелау. Само па сабе правядзенне семінара - дрэйная школа творчай самастойнааці студэнта, набываць навыку навуковай палемікі, аргументацыі, крытычных адносіна да усталяваных дога, майстэрства вуонных выступленняу, напісання реферата, даклада, тезісау.

Разнастайныя формы ВДРС і НДРС, якія плануюцца у працесе чытання лекцыйнага курсу, індывідуальныя заданні па літаратурнаму краязнаўстау, збор і зваіом фальклорных матэрыялау паглыбляць агульную філалагічнау зрудыну выпускніка, Істотна пашыраць яго культурны кругагляд, атымуляць прафесійны рост, окіроуваць на творчы пошук, асабістую творчую ініцыятыву.

Такім чынам, курс гісторыі літаратуры у сістэме падрыхтоўкі работніка культуры у наш час набывае выразны комплексны характар - яго роля не толькі у пашырэнні агульнаадукацыйных ведау, філалагічнага кругагляду, што само па сабе такоама надзвычай Істотна, але і у паглыбленні яго прафесійнай падрыхтаванааці, індывідуальнай актыўнааці, творчага, а па сутнааці наватарскага падыходу да важнейшых праблем сучаснага культурнага працэсу.